

รายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร

โครงการศึกษาสำรวจจัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการ ด้านความปลอดภัยในการคมนาคมทางน้ำ

1 บทนำ

- 1.1 กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีมีภารกิจในการบริหาร ควบคุม กำกับ ดูแล และดำเนินกิจกรรมพัฒนาและส่งเสริมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี ซึ่งที่ผ่านมาก็ได้ทุ่มเทพยายามดำเนินการดังกล่าวอย่างต่อเนื่องทำให้การขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีขยายตัวเกิดประโยชน์กับสังคมและเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมกัน คือ บางครั้งเกิดอุบัติเหตุ ดังนั้น เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โครงการพัฒนาและส่งเสริมการขนส่งทางน้ำจึงต้องทำพร้อมกับโครงการลดอุบัติเหตุให้เหลือน้อยเท่าที่จะเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ
- 1.2 โครงการศึกษาสำรวจจัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการด้านความปลอดภัยในการคมนาคมทางน้ำมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การคมนาคมทางน้ำในทะเลอ่าวไทย อันดามัน และแม่น้ำลำคลอง มีความปลอดภัยเพิ่มขึ้นผ่านกิจกรรมกำกับ ดูแล สนับสนุน องค์กรประกอบที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยการคมนาคมทางน้ำทั้งหมด เช่น เรือ และอุปกรณ์ประจำเรือ คนประจำเรือ ท่าเรือ ร่องน้ำ เครื่องช่วยการเดินเรือ ระบบรักษาความปลอดภัย ความช่วยเหลือเมื่อเกิดอุบัติเหตุ การออกกฎระเบียบและมาตรฐานด้านความปลอดภัย การฝึกอบรมและประชาสัมพันธ์ ครอบคลุมระยะเวลาปฏิบัติงาน 10 ปี ภายใต้ข้อจำกัดของสภาพแวดล้อมท้องถิ่น ประสิทธิภาพระบบขนส่ง และความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ

2 ปัญหาอุบัติเหตุ

- 2.1 การศึกษาสถิติอุบัติเหตุ พ.ศ. 2535-2548 พบอุบัติเหตุ 30.7 ครั้ง/ปี จากเรือ 41.5 ลำ เสียหายถึงขั้นเรือจม 18 ลำ มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 15.6 คน/ปี และมีผู้เสียชีวิตกับสูญหายรวมกัน 35.9 คน/ปี ซึ่งเมื่อพิจารณาประเภทเรือประสบอุบัติเหตุ พบว่าเรือโดยสาร เรือโดยสารประจำทาง และเรือโดยสารสินค้า เป็นประเภทเรือที่ประสบอุบัติเหตุมากที่สุด มีสัดส่วนร้อยละ 30.3 ของจำนวนเรือประสบอุบัติเหตุทั้งหมด รองลงมาเป็นเรือบรรทุกสินค้าทั่วไป-สินค้าตู้ ร้อยละ 22.7 และเรือลำเลียงแม่น้ำ เรือลำเลียงทะเล ร้อยละ 14.1
- 2.2 สำหรับพื้นที่เกิดอุบัติเหตุพบว่ากรุงเทพและปริมณฑลเป็นพื้นที่เกิดอุบัติเหตุบ่อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.3 ของจำนวนอุบัติเหตุทั้งหมด รองลงมาเป็นพื้นที่ภาคตะวันออก ภาคใต้ฝั่งทะเลอ่าวไทย และภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน ในสัดส่วนร้อยละ 10.0 ร้อยละ 8.8 และร้อยละ 5.4 ตามลำดับ สภาพการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับปริมาณการจราจรในพื้นที่

- 2.3 เหตุการณ์ที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุมีทั้งความบกพร่องของคน เครื่องมืออุปกรณ์ และสภาพแวดล้อม ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีสี่เทาและความน่าจะเป็นทางสถิติพบว่าคนเป็นสาเหตุหลัก มีสัดส่วนร้อยละ 87.2 รองลงมาสภาพแวดล้อมทางเดินเรือ กับเครื่องมืออุปกรณ์ในสัดส่วนร้อยละ 6.8 กับร้อยละ 5.6 ตามลำดับ ทำให้การแก้ปัญหาเกี่ยวกับคนมีโอกาสช่วยลดอุบัติเหตุได้มากที่สุด
- 2.4 หากไม่มีการแก้ไขสภาพการณ์ดังกล่าว ภายใต้อสมมุติฐานอัตราการขยายตัวของปริมาณการจราจร และอัตราส่วนจำนวนอุบัติเหตุต่อปริมาณการจราจรสอดคล้องกับเหตุการณ์ในอดีต ก็มีความเป็นไปได้ที่จำนวนอุบัติเหตุในอนาคตจะทวีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เป็นมากกว่า 35 ครั้ง ในปี 2551 แล้วขยายตัวเพิ่มเป็น 55 ครั้งในปี 2560 และ 79 ครั้ง ในปี 2569

3 ความเสี่ยงและแนวทางลดความเสี่ยง

- 3.1 การประเมินความเสี่ยงตามคำแนะนำองค์กรทางทะเลระหว่างประเทศ (IMO: International Maritime Organization) เรื่องกระบวนการประเมินความปลอดภัยอย่างเป็นระบบ (FSA: Formal Safety Assessment) เสนอให้มีความเท่าเทียมกับผลคูณของค่าดัชนีโอกาสเกิดอุบัติเหตุมีค่าระหว่าง 1-7 กับค่าดัชนีความเสียหายจากอุบัติเหตุ มีค่าระหว่าง 1-4
- 3.2 ผลการศึกษาพบว่าพื้นที่ชายทะเลจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีความเสี่ยงมากที่สุดเพราะมีอัตราส่วนจำนวนอุบัติเหตุต่อปริมาณการจราจรระดับ 1×10^{-3} รองลงมาเป็นชายทะเลศรีราชา-แหลมฉบัง กับแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลางที่อัตราส่วนจำนวนอุบัติเหตุต่อปริมาณการจราจรระดับ 1×10^{-5} ส่วนค่าดัชนีความเสียหายจากอุบัติเหตุอยู่ในระดับเดียวกัน
- 3.3 สำหรับแนวทางลดความเสี่ยง เรื่องที่ต้องดำเนินการลำดับแรก คือ มาตรการทางวิศวกรรมที่ทำให้อันตรายหมดไป ต่อด้วยการใช้มาตรการด้านการบริหารซึ่งหมายถึงยังมีอันตรายอยู่แต่ใช้การบริหารจัดการป้องกันไม่ให้เกิด และท้ายที่สุดเป็นมาตรการลดขนาดความเสียหายในกรณีมาตรการป้องกันไม่ได้ผล

4 การเกิดอุบัติเหตุและแนวทางป้องกัน

- 4.1 อุบัติเหตุทุกครั้งโดยปกติเริ่มจากการก่อตัวของสถานการณ์อันตราย แล้วคือกลายเป็นสถานการณ์ซับซ้อนจนเกิดอุบัติเหตุ สภาพการณ์ต่อจากนั้นขึ้นกับสถานการณ์ว่าจะขยายตัวเกิดอุบัติเหตุซ้ำซ้อนเกิดความเสียหายกับชีวิตร่างกาย ทรัพย์สิน สิ่งแวดล้อม จนต้องส่งสัญญาณขอความช่วยเหลือ หรือสามารถเดินเรือได้ต่อไป ขึ้นกับความรุนแรงของเหตุการณ์
- 4.2 ดังนั้น แนวทางแก้ไขจึงต้องเริ่มตั้งแต่ป้องกันการก่อตัวของสถานการณ์อันตราย จากนั้นในกรณีมาตรการป้องกันไม่ได้ผลก็ต้องมีระบบงานที่สามารถตรวจจับการก่อตัวของสถานการณ์อันตรายเพื่อดำเนินมาตรการควบคุมไม่ให้สถานการณ์ขยายตัวจนเกิดอุบัติเหตุ และถ้ามาตรการควบคุมไม่

สามารถยับยั้ง ก็ต้องมีระบบงานทำให้ทราบการเกิดอุบัติเหตุเพื่อควบคุมสถานการณ์ไม่ให้เกิดอุบัติเหตุซ้ำซ้อนพร้อมกับดำเนินมาตรการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ถ้าจำเป็น)

- 4.3 ตัวอย่างมาตรการป้องกันการก่อตัวของสถานการณ์อันตรายเป็นการให้ความรู้และเสริมสร้างทัศนคติด้านความปลอดภัยเพราะทำให้ไม่มีการนำเรือเข้าไปสู่สถานการณ์อันตราย รวมถึงการตรวจสภาพเรือ อุปกรณ์บนเรือ และควบคุมสภาพแวดล้อมทางเดินเรือที่ทำให้อันตรายจากข้อบกพร่องของเรือและสภาพแวดล้อมหมดไป
- 4.4 ตัวอย่างมาตรการตรวจจับและควบคุมสถานการณ์อันตรายเป็นการใช้ระบบควบคุมการจราจรทางน้ำตรวจติดตามสถานการณ์อันตราย แล้วให้คำแนะนำผู้ควบคุมเรือเพื่อหลีกเลี่ยงการเดินเรือสวนกันเช่นกันในบริเวณคับขัน รวมถึงการตรวจตราการจราจรในพื้นที่เสี่ยง และมาตรการให้ผู้ร่วมการจราจรแจ้งสภาพการณ์ไม่ปลอดภัย
- 4.5 ตัวอย่างมาตรการควบคุมไม่ให้เกิดอุบัติเหตุซ้ำซ้อน ได้แก่ การกระจายข่าวทางวิทยุ (Broadcast) ให้ผู้ร่วมการจราจรทราบข่าวอุบัติเหตุ การติดตั้งเครื่องหมายการเดินเรือแสดงตำแหน่งอุบัติเหตุ การนำเรือกรมการขนส่งทางน้ำฯ ไปกำกับการจราจรในบริเวณเกิดอุบัติเหตุ
- 4.6 ตัวอย่างมาตรการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์ประสานงานการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย การเตรียมเรือและอุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติงาน และฝึกซ้อมการปฏิบัติงานเป็นระยะๆ

5 แนวคิดการบริหารงานความปลอดภัย

- 5.1 ความสำเร็จของการบริหารความปลอดภัย คือ การทำงานภายใต้ระบบงานคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดนโยบายความปลอดภัย การกำหนดผู้รับผิดชอบ การทราบปัญหาและสถานภาพ การวางแผน การควบคุม การประเมินผล ทั้งนี้ เพื่อนำข้อบกพร่องและความต้องการที่พบเพิ่มเติมไปปรับปรุงแก้ไขในวงรอบการทำงานถัดไป
- 5.2 การดำเนินงานให้สำเร็จต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่กรมการขนส่งทางน้ำฯ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคโดยให้ผู้อำนวยความสะดวก สำนัก และหัวหน้าสำนักงาน เป็นกลไกขับเคลื่อน ผ่านการจัดทำแผนปฏิบัติการงานที่อยู่ในความรับผิดชอบซึ่งได้พิจารณาความต้องการของแผนแม่บทอย่างละเอียดถี่ถ้วน และใช้ผลการปฏิบัติงานเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการพิจารณาความดี ความชอบประจำปี
- 5.3 การกำกับ ควบคุม ของเจ้าหน้าที่อย่างเข้มงวดไม่เพียงพอที่จะเสริมสร้างความปลอดภัยถ้าผู้ประกอบการ คนทำงานบนเรือ พยายามหลีกเลี่ยงกฎระเบียบและมาตรฐานทุกโอกาสที่เป็นไปได้ เนื่องจากผู้รับประโยชน์จากความปลอดภัยการคมนาคมทางน้ำเป็นผู้ปฏิบัติ ดังนั้น การเสริมสร้างทัศนคติด้านความปลอดภัยที่ถูกต้อง เช่น ความประหยัดในระยะยาวในกลุ่มผู้ประกอบการเรือ การ

รักษาสุขภาพอนามัยเพื่อคุณภาพชีวิตในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานเรือ การปลูกสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม จึงมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความปลอดภัยการคมนาคมทางน้ำ

6 ตัวอย่างต่างประเทศ

- 6.1 การศึกษาความพยายามในองค์กรทางทะเลระหว่างประเทศ และตัวอย่างในประเทศพัฒนาแล้วพบ มาตรการเสริมสร้างความปลอดภัยฯ ซึ่งควรนำมาประยุกต์ให้เข้ากับบริบทของประเทศไทยหลาย มาตรการ
- 6.2 ตัวอย่างมาตรการดังกล่าว ได้แก่ มาตรการให้มั่นใจว่าผู้ถือประกาศนียบัตร STCW มีความรู้ตามชั้น ประกาศนียบัตรอย่างแท้จริง มาตรการข้อมูลจำเพาะเรือและตำแหน่งเรือระยะไกลเพื่อความปลอดภัยและสามารถให้ความช่วยเหลือหลังเกิดอุบัติเหตุ มาตรการกำจัดเรือคุณภาพต่ำออกจาก ตลาด มาตรการตรวจสอบประสิทธิผลการปฏิบัติตามอนุสัญญา IMO โดยสมัครใจ มาตรการสืบสวน อุบัติเหตุ และมาตรการกำหนดพื้นที่หลบภัย

7 ศักยภาพกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี

- 7.1 กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี มีภารกิจที่กำหนดในกฎกระทรวงการแบ่งส่วนราชการ พ.ศ. 2545 เกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาระบบการขนส่งทางน้ำและการพาณิชยนาวี ให้มีการเชื่อมต่อกับระบบการขนส่งอื่นๆ ทั้งการขนส่งผู้โดยสารและสินค้า ท่าเรือ อู่เรือ กองเรือไทย และกิจการเกี่ยวเนื่อง เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวก รวดเร็ว ทั่วถึง และปลอดภัย ตลอดจนการสนับสนุน ภาคการส่งออกให้มีความเข้มแข็ง
- 7.2 การปฏิบัติภารกิจข้างต้นได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณในปี 2549 จำนวน 3,326.68 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นงบลงทุน จำนวน 2,826.30 ล้านบาท รองลงมาเป็นงบบุคลากร จำนวน 388.04 ล้านบาท งบดำเนินงาน จำนวน 104.69 ล้านบาท ทั้งหมด อยู่ภายใต้การทำงานของเจ้าหน้าที่ระดับต่างๆ รวมกัน 2,101 คน
- 7.3 การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และสัมมนาระดมความเห็น ได้ตัวอย่างปัญหากรมการขนส่งทางน้ำฯ หลาย ประการ เช่น มีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอกับการปฏิบัติงาน บางส่วนขาดความรู้ ไม่ได้การพัฒนา ได้รับ จัดสรรเงินงบประมาณไม่เพียงพอ อัตราส่วนเงินงบประมาณต่อปริมาณงานแต่ละหน่วยงานไม่ สมดุล เครื่องมืออุปกรณ์ไม่สอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติ ฯลฯ
- 7.4 การปฏิบัติงานภายใต้สถานการณ์มีทรัพยากรไม่เพียงพอซึ่งทำให้เกิดความเสี่ยงปฏิบัติงานไม่สำเร็จ เป็นการจำกัดลำดับความสำคัญ กับการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพทั้งทรัพยากรบุคคล เครื่องมืออุปกรณ์ และเงินงบประมาณ

8 แผนแม่บท

- 8.1 แผนแม่บทความปลอดภัยการคมนาคมทางน้ำมี 5 แผน ได้แก่ (1) แผนพัฒนาระบบงานความปลอดภัย (2) แผนพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานระบบความปลอดภัยการคมนาคมทางน้ำ (3) แผนปรับปรุงกฎระเบียบวิธีปฏิบัติด้านความปลอดภัย (4) แผนส่งเสริมและพัฒนาความปลอดภัยการคมนาคมทางน้ำ และ (5) แผนจัดทำระบบสืบสวนอุบัติเหตุทางเรือ ซึ่งมีรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้
- 8.2 แผนพัฒนาระบบงานด้านความปลอดภัยฯ เป็นแผนงานที่ร้อยเรียงกิจกรรมเสริมสร้างความปลอดภัยด้านต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดความต้องการแผนปฏิบัติการเข้ามารองรับ 2 แผน ได้แก่ (1) แผนปฏิบัติการจัดองค์กรความปลอดภัยเพื่อกำหนดผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานส่วนต่างๆ กับ (2) แผนปฏิบัติการฐานข้อมูลความปลอดภัยเพื่อเป็นเครื่องช่วยการปฏิบัติงาน
- 8.3 แผนพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานระบบความปลอดภัยการคมนาคมทางน้ำมีความสำคัญเพราะเมื่อมีการกำหนดและนำไปปฏิบัติอย่างเหมาะสมก็เป็นการป้องกันการก่อตัวของสถานการณ์อันตราย ซึ่งทำให้ความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุลดลง แผนปฏิบัติการเพื่อรองรับความต้องการของแผนแม่บทมี 3 แผน ได้แก่ (1) แผนปฏิบัติการจัดองค์กรความปลอดภัย (2) แผนปฏิบัติการจัดทำมาตรฐานความปลอดภัยเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงาน และ (3) แผนปฏิบัติการเผยแพร่มาตรฐานฯ เพื่อชักจูงให้มีการนำมาตราฐานไปปฏิบัติ
- 8.4 แผนปรับปรุงกฎระเบียบวิธีปฏิบัติด้านความปลอดภัยมีหลักการและเหตุผลคล้ายแผนพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานความปลอดภัยฯ ต่างกันตรงแผนปฏิบัติการปรับปรุงกฎระเบียบฯ มีลักษณะเป็นการบังคับใช้ในขณะที่แผนปฏิบัติการมาตรฐานความปลอดภัยเป็นคำแนะนำให้ปฏิบัติตามด้วยความสมัครใจ สถานะดังกล่าวทำให้ความต้องการแผนปฏิบัติการที่เพิ่มขึ้นเป็นแผนปฏิบัติการตรวจตราการจราจรเพื่อบังคับใช้กฎระเบียบ
- 8.5 แผนส่งเสริมและพัฒนาความปลอดภัยการคมนาคมทางน้ำที่มาจากการศึกษาทั่วโลกเกิดอุบัติเหตุเสนอในข้อ 4. ประกอบด้วยมาตรการป้องกันการก่อตัวของสถานการณ์อันตราย ระบบตรวจจับสถานการณ์อันตราย มาตรการควบคุมสถานการณ์ไม่ให้ขยายตัวจนเกิดอุบัติเหตุ จากนั้นหากการป้องกันไม่ได้ผลก็รวมถึงระบบตรวจทราบการเกิดอุบัติเหตุ มาตรการควบคุมเหตุการณ์หลังเกิดอุบัติเหตุ และมาตรการช่วยเหลือผู้ประสบภัย แนวคิดดังกล่าวทำให้มีความต้องการแผนปฏิบัติการขึ้นมารองรับ 9 แผน ได้แก่ (1) แผนปฏิบัติการเสริมสร้างจิตสำนึกและทัศนคติด้านความปลอดภัย (2) แผนปฏิบัติการตรวจสภาพเรือ (3) แผนปฏิบัติการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางเดินเรือ (4) แผนปฏิบัติการตรวจตราและกำกับกิจการจราจร (5) แผนปฏิบัติการจัดตั้งระบบควบคุมการจราจรทางน้ำ (6) แผนปฏิบัติการพัฒนาระบบรับแจ้งการก่อตัวของสถานการณ์อันตราย อุบัติเหตุ และ

ควบคุมสถานการณ์ (7) แผนปฏิบัติการศูนย์ประสานการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย (8) แผนปฏิบัติการขจัดมลภาวะทางน้ำ และ (9) แผนปฏิบัติการฐานข้อมูลความปลอดภัย

- 8.6 แผนสืบสวนอุบัติเหตุทางเรือเป็นกระบวนการทำงานทำให้ทราบเหตุการณ์ที่นำไปสู่อุบัติเหตุเพื่อใช้เป็นบทเรียนป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์แบบเดียวกันซ้ำ จึงทำให้จุดสุดท้ายของการทำงานสืบสวนอุบัติเหตุเป็นจุดเริ่มต้นของการทำงานแก้ไขปรับปรุงองค์ประกอบที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งทำให้เกิดแผนปฏิบัติการขึ้นมารองรับ 3 แผน ได้แก่ (1) แผนปฏิบัติการจัดองค์ประกอบความปลอดภัย (2) แผนปฏิบัติการสืบสวนอุบัติเหตุ และ (3) แผนปฏิบัติการเผยแพร่ผลการสืบสวนอุบัติเหตุ

9 แผนปฏิบัติการความปลอดภัยการคมนาคมทางน้ำ

- 9.1 แผนแม่บทความปลอดภัยการคมนาคมทางน้ำ ตามแสดงในตารางที่ 1 ทำให้เกิดแผนปฏิบัติการขึ้นมารองรับ 14 แผน ประกอบด้วย (1) แผนปฏิบัติการฐานข้อมูลความปลอดภัย (2) แผนปฏิบัติการจัดทำมาตรฐานความปลอดภัย (3) แผนปฏิบัติการออกกฎระเบียบวิธีปฏิบัติด้านความปลอดภัย (4) แผนปฏิบัติการเผยแพร่มาตรฐาน กฎระเบียบ และผลการสืบสวนอุบัติเหตุ (5) แผนปฏิบัติการตรวจตราและกำกับพิจารณา (6) แผนปฏิบัติการฝึกอบรมเสริมสร้างทัศนคติด้านความปลอดภัย (7) แผนปฏิบัติการตรวจสอบสภาพเรือ (8) แผนปฏิบัติการปรับปรุงสภาพแวดล้อม (9) แผนปฏิบัติการจัดตั้งระบบควบคุมการจราจรทางน้ำ (10) แผนปฏิบัติการระบบรับแจ้งสถานการณ์อันตรายและดำเนินการแก้ไข (11) แผนปฏิบัติการศูนย์ประสานการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย (12) แผนปฏิบัติการขจัดมลภาวะทางน้ำ (13) แผนปฏิบัติการสืบสวนอุบัติเหตุทางเรือ และ (14) แผนปฏิบัติการจัดองค์การบริหารความปลอดภัย
- 9.2 จากแนวคิดการบริหารความปลอดภัยที่เสนอให้จัดทำแผนปฏิบัติการงานในความรับผิดชอบของสำนักและกองโดยพิจารณาความต้องการที่ระบุในแผนปฏิบัติการทั้ง 14 แผน ได้ตารางความสัมพันธ์ระหว่างงานในความรับผิดชอบของสำนักและกองกับแผนปฏิบัติการตามแสดงในตารางที่ 2
- 9.3 การดำเนินงานแผนปฏิบัติการทั้ง 14 แผน ใช้เงินงบประมาณระหว่าง พ.ศ. 2551-2560 จำนวน 1,667.63 ล้านบาท โดยได้แสดงการใช้เงินงบประมาณ หลักการและเหตุผล ผู้รับผิดชอบและดัชนีชี้วัดความสำเร็จการปฏิบัติงานไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 1 แผนแม่บทและแผนปฏิบัติการที่รองรับ

ลำดับ	แผนปฏิบัติการความปลอดภัยการคมนาคมทางน้ำ	แผนแม่บทความปลอดภัยการคมนาคม				
		พัฒนาระบบความปลอดภัย	พัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานระบบความปลอดภัยการคมนาคมทางน้ำ	ปรับปรุงกฎระเบียบวิธีปฏิบัติด้านความปลอดภัย	ส่งเสริมและพัฒนาความปลอดภัยการคมนาคมทางน้ำ	จัดทำระบบสืบสวนอุบัติเหตุทางเรือ
1	ฐานข้อมูลความปลอดภัย	✓				
2	จัดทำมาตรฐานความปลอดภัย		✓			
3	ออกกฎระเบียบวิธีปฏิบัติด้านความปลอดภัย			✓		
4	เผยแพร่มาตรฐาน กฎระเบียบ และผลการสืบสวนอุบัติเหตุ		✓	✓		✓
5	ตรวจตราและกำกับพิจารณา			✓	✓	
6	ฝึกอบรมเสริมสร้างทัศนคติด้านความปลอดภัย				✓	
7	ตรวจสอบสภาพเรือ				✓	
8	ปรับปรุงสภาพแวดล้อม				✓	
9	จัดตั้งระบบควบคุมการจราจรทางน้ำ				✓	
10	ระบบรับแจ้งการก่อตัวของสถานการณ์อันตรายและแก้ไข				✓	
11	ศูนย์ประสานการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย				✓	
12	ขจัดมลภาวะทางน้ำ				✓	
13	สืบสวนอุบัติเหตุทางเรือ					✓
14	องค์กรบริหารความปลอดภัย	✓	✓	✓	✓	✓

ที่มา : การวิเคราะห์ของบริษัทที่ปรึกษา

ตารางที่ 2 แผนปฏิบัติการและความรับผิดชอบของหน่วยงานระดับสำนักและกอง

ลำดับ	แผนปฏิบัติการ	หน่วยงานภายในกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี												
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
1	ฐานข้อมูลความปลอดภัย	○	○	○	○	○	○	●	○	○	○	○	○	○
2	จัดทำมาตรฐานฯ			●		○			○	○	○			○
3	ออกกฎระเบียบ			●		○			○	○	○			○
4	เผยแพร่มาตรฐานและกฎระเบียบ	●		○		○			○	○				○
5	ตรวจตราและกำกับการจราจร		○			○				●				○
6	ฝึกอบรมสร้างเสริมจิตสำนึกด้านความปลอดภัย	○							●	○				○
7	ตรวจสอบสภาพเรือ			●	○					○				○
8	ปรับปรุงสภาพทางเดินเรือ						○	○		○	●		○	○
9	จัดหาติดตั้งระบบควบคุมการจราจรทางน้ำ				○	○	○			●				○
10	รับแจ้งการก่อตัวของสถานการณ์อันตราย				○	○	○			●				○
11	ศูนย์ประสานการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย					○	○			●				○
12	ขจัดมลพิษทางน้ำ					○				●				○
13	สืบสวนอุบัติเหตุ			○	○	○	○		○	●	○		○	○
14	จัดองค์การบริหารความปลอดภัย	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○

หมายเหตุ : 1. รหัสหน่วยงาน (1) สำนักงานเลขานุการกรม (2) กองคลัง (3) กองตรวจเรือ (4) กองทะเบียนเรือ (5) กองนิติการ (6) กองนําร่อง (7) กองวิชาการและวางแผน (8) ศูนย์ฝึกพาณิชยนาวี (9) สำนักความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม (10) สำนักพัฒนาและบำรุงรักษาทางน้ำ (11) สำนักส่งเสริมการขนส่งทางน้ำและการพาณิชยนาวี (12) สำนักสำรวจและวิศวกรรม และ (13) สำนักงานการขนส่งทางน้ำเขตและสาขา

2. รหัสการมีส่วนร่วม : ● หน่วยงานรับผิดชอบหลัก, ○ หน่วยงานรองรับ/รับผิดชอบรอง

ที่มา : การวิเคราะห์ของบริษัทที่ปรึกษา

ตารางที่ 3 แผนปฏิบัติการความปลอดภัยการคมนาคมทางน้ำ

แผนปฏิบัติการ		ค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)	ผู้รับผิดชอบ
<p>1. ฐานข้อมูลความปลอดภัย หลักการ: เป็นมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน มี 4 ฐานข้อมูล ได้แก่ (1) ฐานข้อมูลความปลอดภัยการเดินเรือ (2) ฐานข้อมูลอำนวยความสะดวกการปฏิบัติงาน (3) ฐานข้อมูลสนับสนุนการเสริมสร้างความปลอดภัย และ (4) ฐานข้อมูลแสดงความก้าวหน้าการปฏิบัติงาน</p>		0.0 (รวมอยู่ในงบ CDG ซึ่งจ่ายทำไปแล้ว)	กองวิชาการและวางแผนทำงานรวบรวมและเผยแพร่กองอื่นๆ ทำหน้าที่ป้อนข้อมูล
<p>ดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ขนาดฐานข้อมูล • จำนวนการเข้าใช้ข้อมูล 	<p>ดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ความพึงพอใจของผู้ใช้ข้อมูล 		
<p>ดัชนีชี้วัดเชิงเวลา</p> <ul style="list-style-type: none"> • แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด 	<p>ดัชนีชี้วัดเชิงต้นทุน</p> <ul style="list-style-type: none"> • เป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณ 		
<p>2. จัดทำมาตรฐานฯ หลักการ: เป็นมาตรการป้องกันการก่อตัวของสถานการณ์อันตราย โดยนำประสบการณ์ผู้เกี่ยวข้องในสังคมการขนส่งทางน้ำมาถ่วงน้ำหนักให้เป็นมาตรฐานการปฏิบัติที่ดี (Best practice) จัดทำโดยคณะกรรมการมาตรฐานความปลอดภัย ถ่วงน้ำหนักโดยคณะกรรมการความปลอดภัย</p>		31.5	รองอธิบดีฯ ที่ได้รับมอบหมาย
<p>ดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณ</p> <ul style="list-style-type: none"> • จำนวนมาตรฐานที่จัดทำ • จำนวนการประชุมคณะกรรมการ 	<p>ดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ความพึงพอใจของผู้จัดทำและปฏิบัติตามมาตรฐาน 		
<p>ดัชนีชี้วัดเชิงเวลา</p> <ul style="list-style-type: none"> • แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด 	<p>ดัชนีชี้วัดเชิงต้นทุน</p> <ul style="list-style-type: none"> • เป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณ 		
<p>3. ออกกฎระเบียบ หลักการ: เป็นมาตรการป้องกันการก่อตัวของสถานการณ์อันตราย เตรียมต้นร่างตามกระบวนการประเมินความปลอดภัยอย่างเป็นระบบ (FSA: Formal Safety Assessment) ของ IMO แล้วให้คณะกรรมการมาตรฐานความปลอดภัยพิจารณา กับให้คณะกรรมการความปลอดภัยถ่วงน้ำหนัก</p>		14.9	รองอธิบดีฯ ที่ได้รับมอบหมาย
<p>ดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณ</p> <ul style="list-style-type: none"> • จำนวนกฎระเบียบที่จัดทำ • จำนวนการประชุมคณะกรรมการ 	<p>ดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ความพึงพอใจของผู้จัดทำ ผู้กำกับ และผู้ปฏิบัติ 		
<p>ดัชนีชี้วัดเชิงเวลา</p> <ul style="list-style-type: none"> • แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด 	<p>ดัชนีชี้วัดเชิงต้นทุน</p> <ul style="list-style-type: none"> • เป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณ 		
<p>4. เผยแพร่มาตรฐาน กฎระเบียบ และการสืบสวนอุบัติเหตุ หลักการ: เป็นมาตรการป้องกันการก่อตัวของสถานการณ์อันตรายโดยขยายความสำเร็จของแผนปฏิบัติการจัดทำมาตรฐาน กฎระเบียบ และการสืบสวนอุบัติเหตุ</p>		58.2	สำนักงานเลขานุการกรมผ่านงานพัฒนาบุคคลและ ปชส. โดยการสนับสนุนด้านวิชาการของผู้เกี่ยวข้อง
<p>ดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณ</p> <ul style="list-style-type: none"> • จำนวนการเผยแพร่และฝึกอบรม (ครั้ง, คน, คน-วัน) 	<p>ดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ความรู้หลังได้รับการฝึกอบรม • ความพึงพอใจผู้รับการเผยแพร่และฝึกอบรม 		
<p>ดัชนีชี้วัดเชิงเวลา</p> <ul style="list-style-type: none"> • แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด 	<p>ดัชนีชี้วัดเชิงต้นทุน</p> <ul style="list-style-type: none"> • เป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณ 		

ตารางที่ 3 แผนปฏิบัติการความปลอดภัยการคมนาคมทางน้ำ (ต่อ)

แผนปฏิบัติการ		ค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)	ผู้รับผิดชอบ
5. ตรวจสอบและกำกับการจราจร หลักการ : ทำให้เกิดการบังคับใช้กฎระเบียบ ดำเนินการโดยจัดชุดทำงานตรวจสอบและกำกับการจราจรอย่างเข้มงวด ปฏิบัติงานพื้นที่ละ 2 สัปดาห์ แล้วหมุนเวียนพื้นที่ปฏิบัติงาน		240.6 (ไม่รวมค่าฝึกอบรมบุคคลภายนอกซึ่งเรียกเก็บค่าบริการ)	ผู้อำนวยการสำนักความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม
ดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณ	ดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพ		
<ul style="list-style-type: none"> • จำนวนการปฏิบัติงาน • จำนวนผู้ถูกจับ • ค่าปรับ 	<ul style="list-style-type: none"> • ผู้กระทำผิดต่อการตรวจจับ • อัตราการทำผิดซ้ำซาก 		
ดัชนีชี้วัดเชิงเวลา	ดัชนีชี้วัดเชิงต้นทุน		
<ul style="list-style-type: none"> • แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> • เป็นไปตามแผนการใช้เงินงบประมาณ 		
6. ฝึกอบรมสร้างเสริมจิตสำนึกฯ หลักการ : เป็นมาตรการป้องกันการก่อตัวของสถานการณ์อันตรายโดยสร้างจิตสำนึกให้ไม่นำเรือไปสู่สถานการณ์อันตราย		14.0	ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี
ดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณ	ดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพ		
<ul style="list-style-type: none"> • จำนวนการฝึกอบรม (ครั้ง, คน, คน-วัน) 	<ul style="list-style-type: none"> • ทักษะคิดหลังรับการฝึกอบรม • ความพึงพอใจผู้รับการฝึกอบรม 		
ดัชนีชี้วัดเชิงเวลา	ดัชนีชี้วัดเชิงต้นทุน		
<ul style="list-style-type: none"> • แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> • เป็นไปตามแผนการใช้เงินงบประมาณ 		
7. ตรวจสอบเรือ หลักการ : เป็นมาตรการป้องกันการก่อตัวของสถานการณ์อันตรายที่ทำให้อันตรายจากความบกพร่องของเรือและอุปกรณ์บนเรือลดลงหรือหมดไป		69.5	ผู้อำนวยการกองตรวจเรือ
ดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณ	ดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพ		
<ul style="list-style-type: none"> • จำนวนเรือที่ตรวจ • ระยะเวลาปฏิบัติงานตรวจเรือ 	<ul style="list-style-type: none"> • จำนวนการตรวจต่อเจ้าหน้าที่ • ความพึงพอใจผู้ใช้บริการ 		
ดัชนีชี้วัดเชิงเวลา	ดัชนีชี้วัดเชิงต้นทุน		
<ul style="list-style-type: none"> • แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> • เป็นไปตามแผนการใช้เงินงบประมาณ 		
8. ปรับปรุงสภาพทางเดินเรือ หลักการ : เป็นมาตรการป้องกันการก่อตัวของสถานการณ์อันตรายที่ทำให้อันตรายจากความบกพร่องไม่สมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมี่เดินเรือลดลงหรือหมดไป		49.2	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาและบำรุงรักษาทางน้ำ
ดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณ	ดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพ		
<ul style="list-style-type: none"> • ปริมาณการขุดลอก • ปริมาณการติดตั้งและบำรุงรักษาเครื่องหมายช่วยการเดินเรือ 	<ul style="list-style-type: none"> • ความพึงพอใจผู้ใช้เส้นทาง 		
ดัชนีชี้วัดเชิงเวลา	ดัชนีชี้วัดเชิงต้นทุน		
<ul style="list-style-type: none"> • แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> • เป็นไปตามแผนการใช้เงินงบประมาณ 		

ตารางที่ 3 แผนปฏิบัติการความปลอดภัยการคมนาคมทางน้ำ (ต่อ)

แผนปฏิบัติการ	ค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)	ผู้รับผิดชอบ								
<p>9. จัดหาติดตั้งระบบควบคุมจรรยา</p> <p>หลักการ : เป็นมาตรการตรวจติดตามการก่อตัวของสถานการณ์อันตราย ควบคุมสถานการณ์ไม่ให้ขยายตัวจนเกิดอุบัติเหตุ และประสานการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยเบื้องต้น การดำเนินงานเริ่มจากพื้นที่แหลมฉบัง-ศรีราชา-สีซิง เจ้าพระยา และภูเก็ต</p> <table border="1" data-bbox="225 510 1137 745"> <thead> <tr> <th>ดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณ</th> <th>ดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> <ul style="list-style-type: none"> ปริมาณเรือที่ให้บริการ </td> <td> <ul style="list-style-type: none"> จำนวนอุบัติเหตุในพื้นที่บริการ ความพึงพอใจผู้ให้บริการ </td> </tr> <tr> <th>ดัชนีชี้วัดเชิงเวลา</th> <th>ดัชนีชี้วัดเชิงต้นทุน</th> </tr> <tr> <td> <ul style="list-style-type: none"> แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด </td> <td> <ul style="list-style-type: none"> เป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณ </td> </tr> </tbody> </table>	ดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณ	ดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพ	<ul style="list-style-type: none"> ปริมาณเรือที่ให้บริการ 	<ul style="list-style-type: none"> จำนวนอุบัติเหตุในพื้นที่บริการ ความพึงพอใจผู้ให้บริการ 	ดัชนีชี้วัดเชิงเวลา	ดัชนีชี้วัดเชิงต้นทุน	<ul style="list-style-type: none"> แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> เป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณ 	827.4	ผู้อำนวยการ สำนักความปลอดภัยและ สิ่งแวดล้อม
ดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณ	ดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพ									
<ul style="list-style-type: none"> ปริมาณเรือที่ให้บริการ 	<ul style="list-style-type: none"> จำนวนอุบัติเหตุในพื้นที่บริการ ความพึงพอใจผู้ให้บริการ 									
ดัชนีชี้วัดเชิงเวลา	ดัชนีชี้วัดเชิงต้นทุน									
<ul style="list-style-type: none"> แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> เป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณ 									
<p>10. รับแจ้งสถานการณ์อันตรายและดำเนินการควบคุม</p> <p>หลักการ : เป็นมาตรการทำให้ทราบการก่อตัวของสถานการณ์อันตรายและดำเนินการควบคุมไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ มีความยืดหยุ่นสามารถนำไปใช้ในพื้นที่และเวลาต่างๆ ตามความจำเป็น และเป็นมาตรการให้สังคมการขนส่งทางน้ำมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความปลอดภัย</p> <table border="1" data-bbox="225 925 1137 1160"> <thead> <tr> <th>ดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณ</th> <th>ดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> <ul style="list-style-type: none"> จำนวนการได้รับแจ้ง จำนวนการปฏิบัติงาน </td> <td> <ul style="list-style-type: none"> อัตราส่วนจำนวนการปฏิบัติงานต่อได้รับแจ้ง ความพึงพอใจผู้แจ้งสถานการณ์อันตราย </td> </tr> <tr> <th>ดัชนีชี้วัดเชิงเวลา</th> <th>ดัชนีชี้วัดเชิงต้นทุน</th> </tr> <tr> <td> <ul style="list-style-type: none"> แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด </td> <td> <ul style="list-style-type: none"> เป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณ </td> </tr> </tbody> </table>	ดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณ	ดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพ	<ul style="list-style-type: none"> จำนวนการได้รับแจ้ง จำนวนการปฏิบัติงาน 	<ul style="list-style-type: none"> อัตราส่วนจำนวนการปฏิบัติงานต่อได้รับแจ้ง ความพึงพอใจผู้แจ้งสถานการณ์อันตราย 	ดัชนีชี้วัดเชิงเวลา	ดัชนีชี้วัดเชิงต้นทุน	<ul style="list-style-type: none"> แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> เป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณ 	269.4	ผู้อำนวยการ สำนักความปลอดภัยและ สิ่งแวดล้อม และหัวหน้า สำนักงานการ ขนส่งทางน้ำ ในพื้นที่
ดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณ	ดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพ									
<ul style="list-style-type: none"> จำนวนการได้รับแจ้ง จำนวนการปฏิบัติงาน 	<ul style="list-style-type: none"> อัตราส่วนจำนวนการปฏิบัติงานต่อได้รับแจ้ง ความพึงพอใจผู้แจ้งสถานการณ์อันตราย 									
ดัชนีชี้วัดเชิงเวลา	ดัชนีชี้วัดเชิงต้นทุน									
<ul style="list-style-type: none"> แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> เป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณ 									
<p>11. ศูนย์ประสานการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย</p> <p>หลักการ : เป็นมาตรการลดความเสียหายจากอุบัติเหตุเมื่อมาตรการป้องกันและควบคุมสถานการณ์ไม่ประสบผลสำเร็จ</p> <table border="1" data-bbox="225 1294 1137 1529"> <thead> <tr> <th>ดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณ</th> <th>ดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> <ul style="list-style-type: none"> จำนวนการฝึกปฏิบัติ จำนวนการปฏิบัติงาน </td> <td> <ul style="list-style-type: none"> ความพึงพอใจผู้เกี่ยวข้อง </td> </tr> <tr> <th>ดัชนีชี้วัดเชิงเวลา</th> <th>ดัชนีชี้วัดเชิงต้นทุน</th> </tr> <tr> <td> <ul style="list-style-type: none"> แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด </td> <td> <ul style="list-style-type: none"> เป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณ </td> </tr> </tbody> </table>	ดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณ	ดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพ	<ul style="list-style-type: none"> จำนวนการฝึกปฏิบัติ จำนวนการปฏิบัติงาน 	<ul style="list-style-type: none"> ความพึงพอใจผู้เกี่ยวข้อง 	ดัชนีชี้วัดเชิงเวลา	ดัชนีชี้วัดเชิงต้นทุน	<ul style="list-style-type: none"> แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> เป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณ 	10.0 (เฉพาะค่า ฝึกซ้อม ค่าใช้จ่ายจริง รวมอยู่ในบ ปกติ)	ผู้อำนวยการ สำนักความปลอดภัยและ สิ่งแวดล้อม
ดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณ	ดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพ									
<ul style="list-style-type: none"> จำนวนการฝึกปฏิบัติ จำนวนการปฏิบัติงาน 	<ul style="list-style-type: none"> ความพึงพอใจผู้เกี่ยวข้อง 									
ดัชนีชี้วัดเชิงเวลา	ดัชนีชี้วัดเชิงต้นทุน									
<ul style="list-style-type: none"> แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> เป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณ 									
<p>12. ขจัดมลพิษทางน้ำ</p> <p>หลักการ : เป็นมาตรการลดความเสียหายจากอุบัติเหตุเมื่อมาตรการป้องกันและควบคุมสถานการณ์ไม่ประสบผลสำเร็จ</p> <table border="1" data-bbox="225 1653 1137 1942"> <thead> <tr> <th>ดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณ</th> <th>ดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> <ul style="list-style-type: none"> จำนวนการฝึกปฏิบัติ จำนวนการปฏิบัติงาน </td> <td> <ul style="list-style-type: none"> ความพึงพอใจผู้เกี่ยวข้อง </td> </tr> <tr> <th>ดัชนีชี้วัดเชิงเวลา</th> <th>ดัชนีชี้วัดเชิงต้นทุน</th> </tr> <tr> <td> <ul style="list-style-type: none"> แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด </td> <td> <ul style="list-style-type: none"> เป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณ </td> </tr> </tbody> </table>	ดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณ	ดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพ	<ul style="list-style-type: none"> จำนวนการฝึกปฏิบัติ จำนวนการปฏิบัติงาน 	<ul style="list-style-type: none"> ความพึงพอใจผู้เกี่ยวข้อง 	ดัชนีชี้วัดเชิงเวลา	ดัชนีชี้วัดเชิงต้นทุน	<ul style="list-style-type: none"> แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> เป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณ 	23.0 (เฉพาะค่า ฝึกซ้อม กับ การฝึกอบรม ค่าใช้จ่ายจริง รวมอยู่ในบ ปกติ)	ผู้อำนวยการ สำนักความปลอดภัยและ สิ่งแวดล้อม
ดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณ	ดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพ									
<ul style="list-style-type: none"> จำนวนการฝึกปฏิบัติ จำนวนการปฏิบัติงาน 	<ul style="list-style-type: none"> ความพึงพอใจผู้เกี่ยวข้อง 									
ดัชนีชี้วัดเชิงเวลา	ดัชนีชี้วัดเชิงต้นทุน									
<ul style="list-style-type: none"> แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> เป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณ 									

ตารางที่ 3 แผนปฏิบัติการความปลอดภัยการคมนาคมทางน้ำ (ต่อ)

แผนปฏิบัติการ		ค่าใช้จ่าย (ล้านบาท)	ผู้รับผิดชอบ
13. สืบสวนอุบัติเหตุ หลักการ : เป็นมาตรการป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุแบบเดียวกันซ้ำโดยเรียนรู้สาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุครั้งก่อนแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข		60.0	อธิบดี กรมการขนส่งทางน้ำฯ
ดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณ	ดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพ		
<ul style="list-style-type: none"> จำนวนการสืบสวนอุบัติเหตุ 	<ul style="list-style-type: none"> จำนวนคำแนะนำให้ปรับปรุงแก้ไข ความพึงพอใจผู้เกี่ยวข้อง 		
ดัชนีชี้วัดเชิงเวลา	ดัชนีชี้วัดเชิงต้นทุน		
<ul style="list-style-type: none"> แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> เป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณ 		
14. จัดองค์กรบริหารความปลอดภัย หลักการ : เป็นมาตรการกำหนดผู้รับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่ส่วนต่างๆ แก่ไขความขาดแคลนบุคลากรและเงินงบประมาณ		0.0 (รวมอยู่ในงบประมาณ)	อธิบดี กรมการขนส่งทางน้ำฯ
ดัชนีชี้วัดเชิงปริมาณ	ดัชนีชี้วัดเชิงคุณภาพ		
<ul style="list-style-type: none"> จำนวนอุบัติเหตุที่ลดลง อัตราส่วนเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรต่อความต้องการ 	<ul style="list-style-type: none"> ขนาดความเสียหายที่ลดลง อัตราส่วนเงินงบประมาณและบุคลากรจัดสรรให้งานความปลอดภัย 		
ดัชนีชี้วัดเชิงเวลา	ดัชนีชี้วัดเชิงต้นทุน		
<ul style="list-style-type: none"> แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> เป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณ 		

ที่มา : การวิเคราะห์ของบริษัทที่ปรึกษา

10 ข้อพิจารณาทางเศรษฐศาสตร์และการบริหาร

10.1 การศึกษาทางเศรษฐศาสตร์และการบริหารมีข้อพิจารณา 6 ประเด็น ได้แก่ (1) ขนาดความเสียหายกรณีไม่มีการดำเนินงานแผนปฏิบัติการความปลอดภัยการคมนาคมทางน้ำ (2) โอกาสลดอุบัติเหตุและความเสียหายจากอุบัติเหตุ (3) ค่าใช้จ่ายการดำเนินงานด้านความปลอดภัย (4) ผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์ (5) การจัดลำดับความสำคัญของแผนปฏิบัติการแต่ละแผน และ (6) ดัชนีชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

10.2 การประเมินขนาดความเสียหายจากอุบัติเหตุพบว่าค่าทรัพย์สินเสียหายมีสัดส่วนมากที่สุด จำนวน 438.94 ล้านบาท/ปี ส่วนใหญ่เกิดจากเรือบรรทุกสินค้าทั่วไป ตู้คอนเทนเนอร์ เรือลำเลียง เรือบรรทุกสินค้าอันตราย รongลงมาเป็นความเสียหายจากน้ำมันรั่วไหล จำนวน 219.7 ล้านบาท/ปี ความเสียหายของชีวิตร่างกาย จำนวน 156.16 ล้านบาท/ปี และค่าบริหารจัดการอุบัติเหตุ จำนวน 0.6 ล้านบาท/ปี รวม 815.4 ล้านบาท/ปี ซึ่งภายใต้สมมุติฐานความเสียหายจากอุบัติเหตุในอนาคตขยายตัวตามสัดส่วนจำนวนอุบัติเหตุที่พยากรณ์ในกรณีไม่มีการแก้ไขอย่างเหมาะสม ขนาดความเสียหายจะขยายตัวเพิ่มเป็นมากกว่า 1300 ล้านบาท ในปี 2560

- 10.3 การประเมินโอกาสลดอุบัติเหตุทำโดยเปรียบเทียบอัตราส่วนจำนวนอุบัติเหตุต่อจำนวนเรือจดทะเบียนของไทยกับสหรัฐอเมริกา พบว่าค่าอัตราส่วนของไทยแต่ละปีสูงกว่าสหรัฐอเมริกา 2.5-10.7 เท่า เฉลี่ย 5.9 เท่า จึงพิจารณาว่าการลดจำนวนอุบัติเหตุให้ต่ำกว่าปัจจุบันระดับร้อยละ 50 อยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้ ส่วนรูปแบบการลดลงพิจารณาว่าการค่อยๆ ลดลงระดับร้อยละ 5 ต่อปี มีความเป็นไปได้เพราะสอดคล้องกับอุปสมการที่พบในต่างประเทศ อนึ่ง เพื่อหลีกเลี่ยงความผันผวน ควรพิจารณาใช้ค่าเฉลี่ย 5 ปี สุดท้าย เป็นแนวทางในการตรวจสอบ
- 10.4 ค่าใช้จ่ายดำเนินงานด้านความปลอดภัย มี 2 ส่วน คือ ค่าใช้จ่ายแผนปฏิบัติการความปลอดภัยการคมนาคมทางน้ำระหว่าง พ.ศ. 2551-2560 จำนวน 1,667.63 ล้านบาท กับค่าใช้จ่ายที่รวมอยู่ในงบประมาณ เพราะมีการจัดสรรเงินงบประมาณส่วนหนึ่งนำไปใช้ในกิจกรรมเสริมสร้างความปลอดภัยอยู่แล้ว เช่น การสอบความรู้คนประจำเรือ การตรวจตราการจราจร การปฏิบัติงานศูนย์ควบคุมการจราจรและความปลอดภัย ฯลฯ
- 10.5 การจัดสรรค่าใช้จ่ายส่วนกลางพิจารณาจากเงินงบประมาณกรมการขนส่งทางน้ำ กฤษฎีกากับดูแลโครงสร้างพื้นฐานและให้บริการคมนาคมขนส่งทางน้ำให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย จำนวน 241 ล้านบาท ซึ่งเพื่อให้สอดคล้องกับวิธีประเมิน คือ ราคาคงที่ปี 2548 จึงใช้เงินจำนวนนี้ตลอดระยะเวลาที่พิจารณา
- 10.6 การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์พบว่า การดำเนินงานโครงการมีผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์คิดเป็นอัตราผลตอบแทนภายใน ร้อยละ 13.6 ต่อปี (สูงกว่าดอกเบี้ยเงินกู้เดือนกันยายน 2549 ซึ่งเท่ากับร้อยละ 8.0 ต่อปี) มูลค่าปัจจุบันสุทธิที่อัตราคิดลดร้อยละ 10 ต่อปี เท่ากับ 197.8 ล้านบาท และมีค่าอัตราส่วนผลประโยชน์ต่อค่าใช้จ่ายเท่ากับ 1.07 และในกรณีไม่คิดค่าใช้จ่ายที่จัดสรรจากส่วนกลางเพราะดำเนินการอยู่แล้ว อัตราผลตอบแทนภายในจะเพิ่มเป็นร้อยละ 57.4 ต่อปี มูลค่าปัจจุบันสุทธิ 1,678.7 ล้านบาท และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อค่าใช้จ่าย 2.42
- 10.7 การวิเคราะห์ความอ่อนไหวพบว่าการดำเนินงานโครงการสามารถรองรับความแปรปรวนของผลประโยชน์และค่าใช้จ่ายได้ในระดับ $\pm 5\%$ (ตารางที่ 4) จึงมีความเสี่ยงที่จะได้รับผลตอบแทนต่ำกว่าดอกเบี้ยเงินกู้ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาว่าอุบัติเหตุน้ำมันรั่วไหลระดับ 1000 ตัน ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายคราวละมากกว่า 1000 ล้านบาท โดยแม้ไม่เคยเกิดแต่ก็มีความเป็นไปได้เพราะมีการนำเรือบรรทุกน้ำมันดิบขนาด 100,000 ตัน เข้าโรงกลั่นทั้งพื้นที่ศรีราชาและระยอง ถ้าสามารถป้องกันอุบัติเหตุดังกล่าวได้ครั้งเดียวในช่วง 10 ปี ก็เกินคุ้ม จึงเสนอให้รัฐบาลและกรมการขนส่งทางน้ำ จัดสรรทรัพยากรให้โครงการเท่าที่จะสามารถทำได้

ตารางที่ 4 ความอ่อนไหวของอัตราผลตอบแทนภายใน

หน่วย : %

การปรับปรุงผลประโยชน์ เป็นจำนวนเท่าของค่ากลาง	การปรับปรุงค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนเท่าของค่ากลาง		
	1.0	1.05	1.10
0.90	8.3	5.9	3.7
0.95	11.0	8.6	6.3
1.00	13.6	11.1	8.8

ที่มา : การวิเคราะห์ของบริษัทที่ปรึกษา

- 10.8 กรณีกรมการขนส่งทางน้ำฯ ได้รับจัดสรรเงินงบประมาณไม่เพียงพอที่จะดำเนินงานได้ครบทุกแผน เพื่อลดผลกระทบ เสนอให้จัดลำดับความสำคัญแผนปฏิบัติการจากประสิทธิผลการลดอุบัติเหตุซึ่งประกอบด้วย การพิจารณาการดำเนินงาน องค์ประกอบความปลอดภัย ความสามารถลดขนาด ความเสียหาย และความครอบคลุมของพื้นที่
- 10.9 การศึกษาให้ความสำคัญกับกลไกการดำเนินงานที่แบ่งเป็นการป้องกันการก่อตัวของสถานการณ์อันตราย การควบคุมสถานการณ์ไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ และการลดขนาดความเสียหาย มากที่สุด เพราะเป็นตัวจำแนกคุณลักษณะมาตรการ รองลงมาเป็นองค์ประกอบความปลอดภัยซึ่งแบ่งเป็นบุคคล สภาพแวดล้อม เรือและเครื่องมืออุปกรณ์ เพราะเป็นกลุ่มมาตรการป้องกันการก่อตัวของสถานการณ์อันตรายที่หากดำเนินการสำเร็จจะทำให้ความเสี่ยงหมดไป ต่อด้วยความสามารถลดขนาดความเสียหายตามประเภทเรือที่แผนปฏิบัติการมีผลกระทบโดยตรงเพราะเป็นวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งของโครงการ และรายการสุดท้ายเป็นความครอบคลุมของพื้นที่ตามอัตราส่วนจำนวนอุบัติเหตุรายพื้นที่ เพราะการครอบคลุมพื้นที่ไม่สำคัญมีประโยชน์ไม่มาก
- 10.10 ผลการวิเคราะห์พบว่าแผนปฏิบัติการที่ได้คะแนนประสิทธิผลมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ แผนปฏิบัติการจัดทำมาตรฐาน แผนปฏิบัติการออกกฎระเบียบ และแผนปฏิบัติการเผยแพร่มาตรฐาน/กฎระเบียบ รองลงมาเป็นแผนปฏิบัติการสืบสวนอุบัติเหตุ และแผนปฏิบัติการฝึกอบรม สร้างเสริมจิตสำนึกด้านความปลอดภัย ตามลำดับ
- 10.11 เมื่อพิจารณาคะแนนประสิทธิผลพร้อมกับขนาดทรัพยากรที่ใช้โดยไม่พิจารณาแผนที่ใช้เงินงบประมาณปกติซึ่งหมายความว่าดำเนินการได้อยู่แล้ว พบว่าแผนปฏิบัติการที่ใช้ทรัพยากรมีประสิทธิผลมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ แผนปฏิบัติการออกกฎระเบียบ แผนปฏิบัติการฝึกอบรม เสริมสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัย และแผนปฏิบัติการศูนย์ประสานการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยแผนปฏิบัติการที่ใช้ทรัพยากรสิ้นเปลืองมากที่สุดเป็นแผนปฏิบัติการจัดหาและติดตั้งระบบควบคุมการจราจรทางน้ำ

10.12 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จของโครงการแยกเป็น 2 ส่วน คือ ดัชนีชี้วัดความสำเร็จกรรมการขนส่งทางน้ำฯ เป็นจำนวนอุบัติเหตุที่ลดลง กับการจัดสรรทรัพยากรมีผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้รับผิดชอบ ค่าดัชนีพิจารณาจากศักยภาพลดอุบัติเหตุแสดงในตารางที่ 6 (ลดจากค่าเฉลี่ย 5 ปีสุดท้ายร้อยละ 5 ต่อปี) กับดัชนีชี้วัดความสำเร็จของหน่วยงานระดับสำนักและกองซึ่งเป็นกลไกทำให้จำนวนอุบัติเหตุลดลง มีผู้บริหารสำนัก กอง เป็นผู้รับผิดชอบ ค่าดัชนีพิจารณาจากปริมาณงานที่ได้รับจัดสรรเงินงบประมาณกับความสามารถใช้เงินงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 5 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จกรรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชย์นาวี

รายการ		2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560
ดัชนีเชิงปริมาณ											
จำนวนอุบัติเหตุ	ครั้ง	30	29	27	26	25	24	22	21	20	19
จำนวนเรือประสบอุบัติเหตุ	ลำ	42	40	38	36	34	32	31	29	28	26
จำนวนผู้เสียชีวิต/สูญหาย	คน	34	32	31	29	28	26	25	24	23	22
จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บ	“	10	10	9	9	9	8	8	7	7	7
ดัชนีเชิงคุณภาพ											
ขนาดความเสียหายจากอุบัติเหตุ	ล้านบาท	821.8	780.8	741.7	704.6	669.4	635.9	604.1	573.9	545.2	518.0